

Derk Wessels: een voorbeeld van een geslaagde integratie

In 1992 schreef Klik de laatste keer over Derk Wessels. Het eerste jongetje met het syndroom van Down dat op een “normale” kleuterschool zat en later –tot zijn veertiende- ook naar een gewone lagere school ging. Klik schreef in de periode 1979-1992 vier artikelen over hem. Ze lezen niet alleen als een *coming of age*-verhaal van Derk, maar ze vormen ook een kleine geschiedenis van de gehandicaptenzorg. Hoe Derk voor andere mensen met een beperking en hun ouders het voorbeeld van een geslaagde integratie werd.

De terminologie die is gebruikt in de artikelen is tekenend voor een ontwikkeling die de gehandicaptenzorg heeft doorgemaakt. Tot en met het derde artikel in 1987 wordt nog gesproken over zwakzinnigenzorg en mongolen. Het laatste artikel, uit 1992, spreekt over mensen met een verstandelijke handicap. Anno 2016 weten we dat dat is veranderd in mensen met een beperking of mooier nog: mensen met mogelijkheden.

What’s in a name? In dit geval heel veel. Je zou kunnen zeggen dat Derk heeft bewezen dat een kind met het syndroom van Down heel goed mee kan draaien op “normale” scholen en dat het zijn ontwikkeling ook ten goede is gekomen. Derk was geen “gehandicapt kind”, maar een kind *met mogelijkheden* die werden aangeboord. Al op de kleuterschool ontwikkelde Derk zich tot een heel sociaal jongetje die kinderen die op de gang moesten staan de klas weer in meenam. “Hij zat in een omgeving die dat sociale gevoel van hem prikkelde.” Het gevolg? “Als volwassen man is hij zelfstandig en creatief, maakt gemakkelijk contact en kan met iedereen goed omgaan”, zegt moeder Trees Wessels.

Derk kwam uiteindelijk, zeer tegen de zin van zijn ouders, op zijn veertiende terecht op een ZMLK-school. Het was een ontgoochelende ervaring. “Op de gewone school hadden ze plezier in Derk, ze riepen ons erbij als ze iets nieuws zagen of als hij iets bijzonders had gepresteerd, en dat hebben we op de ZMLK-school vreselijk gemist. Ze hebben geen oog voor het bijzondere van een kind”, zegt Trees in het novembernummer van Klik in 1992.

Mede door vechters als Derks ouders gaan honderden kinderen met het syndroom van Down naar een gewone basisschool. De integratie of inclusie waar Derks ouders zich zo sterk voor hebben gemaakt, leek geslaagd. Helaas lijkt het tij door een andere financiering weer te keren.

Dagverblijf

In de Klik van november 1992 lieten we Derk achter op het dagverblijf dat hij na de vierde klas van de ZMLK-school bezocht. Tot verdriet van Derks ouders die bleven geloven in het idee dat kinderen met een beperking en kinderen zonder een beperking samen naar school moesten gaan. “Voor kinderen met een beperking waren er niet veel mogelijkheden destijds. Een kind ging of naar het dagverblijf of naar de groenvoorziening of naar de sociale werkplaats.”

Uiteindelijk kwam Derk terecht op een dagverblijf in Maarssenbroek. ‘Hij blonk daar uit in het schoonmaken van de plinten en de wc’s’, zegt Derks vader Peter Wessels ironisch. Het was niet iets waar Derks ouders blij van werden.

“Hij blonk daar uit in het schoonmaken van de plinten en de wc’s”

Niet voor de eerste keer liepen Derks ouders op tegen het onbegrip van de goedbedoelende begeleiders die toen in de gehandicaptenzorg werkten. Trees: “Maar gelukkig was er ook een mevrouw die creatief met de kinderen bezig was. Zij had als een van de weinigen oog voor wat Derk kon.”

Atelier

Eind 1992 werd er in Maarssen een atelier opgericht voor mensen met een beperking. Dat atelier zou later Atelier de Wijde Doelen gaan heten en zich in Utrecht vestigen. Voor Derk was het een geschenk uit de hemel. Hij mocht komen laten zien wat hij kon.

“Ik ben er met Derk heen gegaan. Hij mocht zelf het materiaal uitkiezen waarmee hij wilde werken. Het werd acrylverf. Materiaal waar hij nog nooit eerder mee had gewerkt!” Derk deed een speciale schildersjas aan. “Op het moment dat hij die jas aan had ging Derk stralen. Hij was een kunstenaar!”, vertelt Peter trots.

Aan het einde van de dag kwam Trees met een collega van haar werk Derk ophalen. In de zaal waar Derk had gewerkt hingen onder meer vier grote schilderijen. “Mijn collega zei: ‘Goh, dat zijn net Corneilles!’” Ze bleken van Derk te zijn. De stagetijd voor het atelier was drie maanden, maar Derk werd gelijk aangenomen.

“Goh, dat zijn net Corneilles!’ Ze bleken van Derk te zijn”

Naast schilderen, tekenen en lino’s maken wilde Derk op den duur nog andere dingen leren. Zijn ouders vonden een “klasje” voor hem waar ze “allemaal leuke dingen deden”. Dit klasje, dat bijna werd wegbezuinigd, werd uiteindelijk ondergebracht bij de plaatselijke ROC. Derk kan in het klasje zijn sociale kant laten. “Hij helpt een mevrouw die in een rolstoel zit met haar werk en brengt koffie en thee rond.”

Wat hij ook fijn vindt is dat hij op de ROC kan omgaan met mensen zonder een beperking. Trees: “Hij praat veel met docenten van de ROC. We krijgen telkens selfies van Derk met allerlei docenten!”

Kunstenaar

Derk is nu 43 jaar. Hij heeft zich ontwikkeld tot een bekende kunstenaar. Zijn kleurrijke schilderijen met vreemde dierenfiguren en landschappen zijn bij een steeds grotere groep mensen geliefd. Vorig jaar won Derk de Special Award 2015 voor kunstenaars met een beperking. En nu hangt Derk samen met andere kunstenaars met een beperking in het Outsider Art Museum, een aparte vleugel van de Hermitage. De vraag dringt zich op of het feit dat Derk ten dele dezelfde kansen heeft gehad als kinderen zonder beperking mede de oorzaak is geweest van zijn ontwikkeling.

Derks vader denkt van wel. “Maar wat misschien belangrijker is geweest voor Derks ontwikkeling als kunstenaar is dat wij hem en onze andere twee kinderen altijd meenamen naar musea en galleries. En als hij zelf wilde tekenen gaven we hem papier en kleurpotloden. Mooie dingen zien en maken is voor hem gewoon. Het hoort bij zijn leven.”

Trees vindt dat Derk vooral zijn sociale vaardigheden heeft geleerd op de kleuterschool en lagere school: “Derk is van nature een sociaal kind. Maar op de lagere school heeft hij geleerd om makkelijk op anderen af te stappen om een gesprek te beginnen. Een lerares van de ZMLK-school zei ons ooit: ‘Als ik er één moet uithalen die de lagere school heeft gevolgd dan is dat Derk.’”

“Als ik er één moet uithalen die de lagere school heeft gevolgd dan is dat Derk”

Spijt

Hebben Derks ouders ergens spijt van? Nee, eigenlijk niet. Al zou moeder Trees soms wel eens willen dat Derk, die tien jaar uit huis woont, nog bij hun in woonde. 'Hij woont in een kleinschalige woonvoorziening en heeft daar een fijn appartement waar hij zich terug kan trekken. Maar ik kan soms jaloers zijn op ouders waarvan hun kind nog thuis woont. Thuis wordt hij meer gestimuleerd.'

Peter vult aan: "Als het kan nemen we Derk mee naar een museum. Laatst gingen we naar het Gemeentemuseum in Den Haag waar hij minuten lang voor een Picasso bleef staan. Je ziet dat direct terug in zijn werk. Als we dat niet doen dreigt de versuffing."

"Als we hem niet meenemen naar musea en galeries dreigt de versuffing"

Kantoorbaan

Je kunt, zoals Derks ouders hebben gedaan, hard vechten om je kind de best mogelijke kansen te geven zich te ontwikkelen. Maar uiteindelijk is het belangrijkste dat je kind op zijn of haar manier gelukkig is. In het artikel in Klik uit 1972 was dat ook wat Derks ouders voor ogen hadden: "Wij vinden het belangrijk dat Derk gelukkig is omdat hij dingen doet die hij kan en wil doen." Is 'de missie' geslaagd?

Derk lijkt een goed evenwicht te hebben gevonden tussen het atelier De Wijde Doelen en het klasje dat hij twee dagen per week bezoekt. Peter: 'In het klasje voelt hij zich heel ontspannen. Hij hoeft niet te presteren zoals op het atelier. En hij zit graag achter het bureau van de begeleidster. "Ik wil het liefst op kantoor zitten. Dat is veel leuker dan kunstenaar zijn", zegt hij dan. Maar het maken van kunst zal hij blijven doen, zolang hij daar plezier in blijft houden.'